

Пропонуємо конспект уроку за темою: «ОСНОВИ ХУДОЖНЬОГО РОЗПИСУ ТКАНИНИ – БАТИКА»

Мета: визначити рівень засвоєння теоретичних знань та опанувати практичними вміннями, розвивати кольоробачення учнів, виховувати любов до мистецтва.

Тип уроку: перевірка й оцінювання знань, умінь і навичок.

Форма проведення: урок-практикум.

Обладнання: показ робіт.

Хід уроку

1. Організаційна частина.
2. Мотивація навчальної діяльності.
3. Повідомлення теми та мети уроку.
4. Основна частина уроку.

Слово викадача. В Україні європейський батик (у перекл. з яванського «батик» означає «малювання гарячим воском») – вид декоративного мистецтва, що з'явився на початку ХХ ст. Технічне оснащення ґрунтується на складниках: віск, барвники, пензли, гантинг (тьянтинг) тощо.

Однак історія батика розпочалася в Індонезії, Індії, Китаї.

Мистецтво розпису тканин відоме з давніх часів. Найдавнішим (біля 2 тис. років) є китайський розпис, знайдений у стародавньому похованні. Тканина добре збереглася, вона покрита темними фігурами, розфарбована мінеральними барвниками.

Але батьківщиною гарячого батика вважають Індонезію. Класичний гарячий батик – це вид розпису, що потребує докладання чималих зусиль. На підготовку тканини до розпису витрачали кілька днів. Спочатку її тримали у воді 1-2 дні для пом'якшення, прали, сушили. Потім 15 хв. кип'ятили в рисовому крохмалі, після повторного висушування тканину відбивали до якості дерев'яним рублем. Розписували тканини за допомогою винайденого в XVII ст. приладу – гантинчу (інші транскрипції – тьянтинг, тьянтин). Це невелика міцна або латунна посудина, з одним або кількома носиками, через який витікає резерваж. Збоку до неї прикріплена дерев'яна

або бамбукова ручка. Тканину з нанесеним воском малюнком на кілька годин занурювали в розчин барвника. Під час фарбування її обережно перевертали, намагаючись, щоб восковий шар не розбризкався. Потім тканину висушували й знову наносили воском інші елементи малюнка. Фарбування здійснювали від світлого кольору до темного. Операцію повторювали стільки разів, скільки у малюнку кольорів. Останнім наносили чорний або темно-коричневий колір. Після закінчення зафарбовану тканину знову сушили. Останньою операцією було видалення воску. Для цього тканину занурювали в чан з гарячою водою.

Із часом у техніці гарячого батика замість бджолиного воску почали використовувати парафін і стеарин. Сітка тріщин набула значення самостійного ефекту й стала невід'ємною частиною і символом цієї техніки.

Наприкінці XVII ст. Європу вразили своєю красою індійські вибивні тканини – ситці. Штатпом із нанесеним барвником ударом по тканині – вибивали: на тканину наносили розтоплений віск металевим штатпом, потім тканину занурювали у великий чан із барвником. Найуживанішим барвником був синій індиго. Із виходом клейового матеріалу, що дістав назву резерваж, набула розвитку принципово нова техніка розпису – холодний батик.

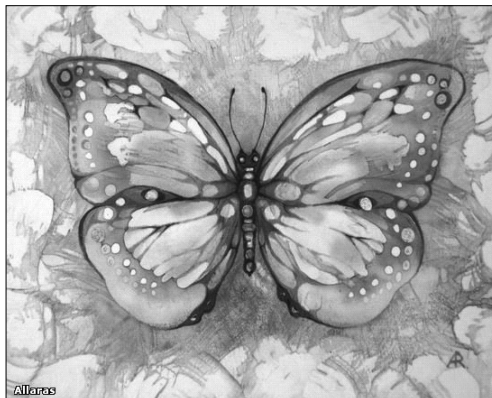
Питання до учнів:

– Як ви вважаєте: розпис тканин схожий за технікою виконання до розпису писанок?

Так, послідовність роботи здійснюють за єдиним принципом виконання: від світлого тону до найтемнішого. Технологічні прийоми – відповідність:

– вільний розпис на тканині – у писанках це «мальованки»;

– подряпування воску на тканині (отримання тонкого графічного рисунку) – у писанках це «дряпанки»;

➔ Мал. 1-3. Техніка розпису – гарячий батик

Мал. 4-7. Техніка розпису – холодний батик

– робота над композицією «від плями» на тканині – у писанках це використання контрастних плям;

– прийом «крапле», зокрема «біла ламанка» (отримують вимивання барвника з тканини) – у писанках це витравлення малюнка квасом (капустяним, хлібним, буяковим).

Отже, писанкарство мало значний вплив на розвиток української розписної тканини як виду мистецтва.

Практично-самостійні роботи

Ознайомлення із сучасними матеріалами для розпису тканини. Техніка «від плями». Декоративно-сюжетно тематична композиція, творчі особливості її створення:

- а) декоративна композиція на тему живої природи (пейзаж);
 - б) натюрморт (або «Асоціація»);
 - в) композиція за мотивами природних об'єктів.
- Використовувати технологічні прийоми як «по

сирому», присипка барвниками і сіллю, техніка «сухим пензлем».

Слово викладача: у практично-самостійних роботах важливою умовою під час створення композиції є організація фону (композиція на матеріалі бязь, батик, шовк). Фон заповнює простір, площина виконує роль єднального елемента між різними зображуваними формами. Композиційна тема має бути з умовно образним мисленням, ідейна основа має асоціативно й наочно сприйматися.

Завдання дому:

- а) підготувати тканину до розпису (випрати і закріпити на рамі);
- б) підготувати барвники до роботи та інструменти;
- в) сюжет композиції у кольоровій гамі.

Оцінювання робіт: по здійсненню власної композиції.